**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД**
**«МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**
Кафедра кримінально-правових та адміністративно-правових дисциплін

# РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

## ОК 2. ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

| | |
|---|---|
| **Освітня програма:** | «Психологія» |
| **Рівень вищої освіти:** | перший (бакалаврський) |
| **Спеціальність:** | С4 Психологія |
| **Галузь знань:** | С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини |

Рівне – 2026

Робоча програма з навчальної дисципліни «Захист прав і свобод людини» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Психологія» спеціальністю С4 «Психологія» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Розробник: к.юрид.н., доцент Микулець В.Ю.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри кримінально-правових та адміністративно-правових дисциплін

Протокол № 1 від «27» січня 2026 року

Завідувач кафедри,
_____ (Микулець В.Ю.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Психологія»

Гарант освітньої програми,
к.психол.н, доцент _____ (Мороз О.І. )
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 1 від «28» січня 2026 року

Голова НМК _____ (Микулець В.Ю.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

©Микулець В.Ю., 2026 рік
© ПВНЗ «МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука», 2026 рік

## 1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 3<br><br>Змістових модулів – 2</td><td>Галузь знань:<br>С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</td><td colspan="2">Обов’язковий освітній компонент</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Загальна кількість годин – 90</td><td rowspan="8">Спеціальність:<br>С4 Психологія<br><br>Освітня програма:<br>«Психологія»</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>20 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>10 год.</td><td>4 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="8"></td><td rowspan="8">Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)</td><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td>80 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: іспит</td></tr>
</table>

## 2. Мета навчальної дисципліни

Актуальність навчальної дисципліни «Захист прав свобод людини» зумовлена потребами професійної діяльності студентів, важливістю вивчення питань, що мають загальне значення, дослідження основних юридичних понять та їх ознак, встановлення найбільш загальних закономірностей виникнення, розвитку і функціонування держави і права, формування правової культури, що проявляється насамперед у підготовці особи до сприйняття прогресивних правових ідей і законів, у вмінні й навичках користуватися нормативно- правовими актами, а також оцінювати власні знання з права. Основними перевагами дисципліни є практична спрямованість та формування вмінь ефективного застосовування набутих в навчальному процесі знань в практичній фаховій діяльності. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент отримує теоретичні знання про державно-правові явища та процеси; набуває навичок самостійної роботи з нормативно-правовими актами.

**Основною метою** викладання навчальної дисципліни є формування системи базових знань, умінь та практичних навичок в сфері правознавства для їхнього втілення в подальшу професійну діяльність.

Для досягнення мети поставлені такі **основні завдання**: формування системи відповідних теоретичних знань для належного орієнтування у чинному законодавстві, а також набуття студентами навичок самостійної роботи з нормативно-правовими актами для правильного застосування правових норм до конкретних практичних ситуацій.

**Метою вивчення навчальної дисципліни** є формування у студентів відповідно до освітньої професійної програми таких ***компетентностей***:

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів ***програмних результатів навчання***:

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно- комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальнута свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Після опанування основних положень дисципліни «Захист прав і свобод людини» ***студенти повинні знати та розуміти:***

- понятійно-категоріальний апарат у сфері правознавства;
- вміти аналізувати особливості окремих галузей права;
- визначати специфіку функціонування механізму держави;
- характеризувати систему права та систему законодавства України;
- орієнтуватися у розгалуженій системі нормативно-правових актів України;
- застосовувати чинне законодавство під час вирішення практичних завдань;
- використовувати отримані знання для подальшого саморозвитку.

## 3. Програма навчальної дисципліни

### *Змістовий модуль 1. Основи теорії держави і права*

**Тема 1. Держава як юридична категорія**

Тема спрямована на розкриття держави як складного соціально-політичного та правового явища. Розглядаються сутність держави, її основні ознаки та роль у суспільстві. Окрема увага приділяється поняттю громадянського суспільства, його характерним рисам і значенню для демократичного розвитку. Аналізується взаємодія держави та громадянського суспільства, а також співвідношення державної, політичної й суспільної влади в процесі управління суспільством.

*Література: основна (5,6,10,17,21,3); допоміжна (7).*

**Тема 2 . Механізм та апарат держави**

У темі розкривається поняття функцій держави, їх ознаки, зміст та класифікація. Досліджується механізм держави як система органів та установ, що забезпечують реалізацію державної влади. Аналізуються особливості функціонування механізму Української держави в сучасних умовах, структура апарату держави, система органів виконавчої та судової влади, а також співвідношення органів державної влади й органів місцевого самоврядування.

*Література: основна (5,6,10, 21,24); допоміжна (3,18); нормативна (1).*

**Тема 3. Держава та особа**

Тема присвячена аналізу взаємовідносин держави та особи. Розкривається зміст понять «людина», «особа» і «громадянин», їх правове значення та співвідношення. Досліджується правовий статус особи й громадянина, його структура та основні елементи. Значну увагу приділено класифікації суб'єктивних прав, а також гарантіям реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина.

*Література: основна (5,10,17,21,24 ); допоміжна (9); нормативна (1).*

**Тема 4. Право в системі засобів соціального регулювання**

Тема розглядає право як один із ключових інструментів соціального регулювання. Аналізуються особливості соціального регулювання, поняття та види соціальних норм. Визначається місце права серед інших регуляторів суспільних відносин, розкривається його сутність, функції та принципи. Окремо досліджуються предмет і метод правового регулювання, а також основні джерела права.

*Література: основна (5,6,16, 18,23); допоміжна (6, 21).*

**Тема 5. Система права та система законодавства**

У темі висвітлюється поняття системи права, її особливості та внутрішня структура. Розглядається поділ права на публічне й приватне, їх характерні ознаки та сфери застосування. Аналізується законодавство як форма вираження права, його структура та рівні. Проводиться порівняльна характеристика системи права і системи законодавства з визначенням їх відмінних рис.

*Література: основна (5, 17, 18, 23, 30); допоміжна (20, 21).*

### *Змістовий модуль 2. Галузі права України*

**Тема 6. Основи конституційного права України**

Тема присвячена вивченню конституційного права України як галузі права, юридичної науки та навчальної дисципліни. Розкривається поняття та функції Конституції України, її форма і структура. Значну увагу приділено аналізу конституційних прав, свобод і обов'язків людини та громадянина, а також правовим підставам набуття і припинення громадянства України.

*Література: основна (1,8,9, 15); допоміжна (15, 18); нормативна (1).*

**Тема 7. Загальні засади цивільного права України**

У темі розглядається цивільне право як галузь національного права, наука та навчальна дисципліна. Аналізуються джерела цивільного права України, поняття та елементи цивільних правовідносин. Розкривається зміст права власності та його форми, а також основні способи судового й позасудового захисту цивільних прав та інтересів.

*Література: основна (10, 16, 26, 27); допоміжна (29); нормативна (5).*

**Тема 8. Загальна характеристика сімейного права України**

Тема охоплює основні положення сімейного права України, його предмет, принципи та функції. Досліджуються підстави виникнення, зміни та припинення сімейних правовідносин. Розглядаються умови та порядок укладання шлюбу, правові наслідки визнання шлюбу недійсним, правовий режим майна подружжя, а також форма, сторони та зміст шлюбного договору.

*Література: основна (2, 3, 20); допоміжна (8, 17, 22, 23); нормативна (4).*

**Тема 9. Основні засади трудового права України**

У темі аналізуються джерела трудового права України та їх значення. Розкриваються підстави виникнення і зміст трудових правовідносин, права й обов'язки їх учасників. Окрема увага приділяється правовому статусу трудового колективу, дисциплінарній відповідальності працівників та правовому регулюванню трудового договору.

*Література: основна (4, 7, 22, 25, 28, 29); допоміжна (5, 12, 14, 24-28); нормативна (2).*

**Тема 10. Основи кримінального права України**

Тема спрямована на вивчення кримінального права як галузі права, що забезпечує охорону найбільш важливих суспільних відносин. Розкриваються завдання та принципи кримінального права, поняття злочину, його ознаки й класифікація. Аналізуються підстави кримінальної відповідальності, умови звільнення від неї, а також система і види кримінальних покарань.

*Література: основна (11-14, 19); допоміжна (1, 2, 4, 10, 11, 13,16, 19); нормативна (3).*

## 4. Структура навчальної дисципліни

| Назви змістових модулів і тем | Кількість годин | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Денна форма | | | | Заочна форма | | | |
| | Усього | у тому числі | | | Усього | у тому числі | | |
| | | л | п | с. р. | | л | п | с. р. |
| **Змістовий модуль 1. Основи теорії держави і права** | | | | | | | | |
| Тема 1. Держава як юридична категорія | 9 | 2 | | 7 | 9 | | | 9 |
| Тема 2. Механізм та апарат держави | 9 | 2 | 2 | 5 | 9 | | 2 | 7 |
| Тема 3. Держава та особа | 9 | 2 | | 7 | 9 | | | 9 |
| Тема 4. Право в системі засобів соціального регулювання | 9 | 2 | | 7 | 9 | 2 | | 7 |
| Тема 5. Система права та система законодавства | 9 | 2 | 2 | 5 | 9 | | | 9 |
| Разом за змістовим модулем 1 | **45** | **10** | **4** | **31** | **45** | **2** | **2** | **41** |
| **Змістовий модуль 2. Галузі права України** | | | | | | | | |
| Тема 6. Основи конституційного права України | 9 | 2 | | 7 | 9 | 2 | | 7 |
| Тема 7. Загальні засади цивільного права України | 9 | 2 | 2 | 5 | 9 | | 2 | 7 |
| Тема 8. Загальна характеристика сімейного права України | 9 | 2 | | 7 | 9 | | | 9 |
| Тема 9. Основні засади трудового права України | 9 | 2 | 2 | 5 | 9 | 2 | | 7 |
| Тема 10. Основи кримінального права України | 9 | 2 | 2 | 5 | 9 | | | 9 |
| Разом за змістовим модулем 2 | **45** | **10** | **6** | **29** | **45** | **4** | **2** | **39** |
| **Усього годин** | **90** | **20** | **10** | **60** | **90** | **6** | **4** | **80** |

## 5. Теми практичних занять

| № з/п | Назва теми | Кількість годин |
|---|---|---|
| 1 | Тема 2. Механізм та апарат держави | 2/2 |
| 2 | Тема 5. Система права та система законодавства | 2/- |
| 3 | Тема 7. Загальні засади цивільного права України | 2/2 |
| 4 | Тема 9. Основні засади трудового права України | 2/- |
| 5 | Тема 10. Основи кримінального права України | 2/- |
| **Усього** | | **10/4** |

## 6. Самостійна робота

| № з/п | Назва теми | Кількість годин |
|---|---|---|
| 1 | Тема 1. Держава як юридична категорія | 7/9 |
| 2 | Тема 2. Механізм та апарат держави | 5/7 |
| 3 | Тема 3. Держава та особа | 7/9 |
| 4 | Тема 4. Право в системі засобів соціального регулювання | 7/7 |
| 5 | Тема 5. Система права та система законодавства | 5/9 |
| 6 | Тема 6. Основи конституційного права України | 7/7 |
| 7 | Тема 7. Загальні засади цивільного права України | 5/7 |
| 8 | Тема 8. Загальна характеристика сімейного права України | 7/9 |
| 9 | Тема 9. Основні засади трудового права України | 5/7 |
| 10 | Тема 10. Основи кримінального права України | 5/9 |
| **Усього** | | **60/80** |

## 7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

| **Назва теми** | **Зміст завдання** | **Форми контролю** | **Література** | **Кількість балів** |
|---|---|---|---|---|
| **Змістовий модуль 1. Основи теорії держави і права** | | | | |
| Тема 1. Держава як юридична категорія | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу | Опитування, конспект опрацьованого матеріалу, складання юридичного словника. Повідомлення на тему: «Шляхи формування правової соціальної держави в Україні» | Основна (5,6,10,17,21,3); допоміжна (7) | 6 |
| Тема 2. Механізм та апарат держави | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу | Опитування, конспект опрацьованого матеріалу, словник юридичних термінів | Основна (5,6,10, 21,24); допоміжна ( 3,18); нормативна (1) | 6 |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Тема 3. Держава та особа | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу | Опитування, конспект опрацьованого матеріалу, словник юридичних термінів, підготовка тестів | Основна (5,10,17,21,24 ); допоміжна (9); нормативна (1) | 6 |
| Тема 4. Право в системі засобів соціального регулювання | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу | Опитування, словник юридичних термінів, реферат на тему: «Право як особливий засіб соціального регулювання» | Основна (5,6,16, 18,23); допоміжна (6, 21) | 6 |
| Тема 5. Система права та система законодавства | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу | Опитування, конспект опрацьованого матеріалу, словник юридичних термінів. Повідомлення на тему: «Наукові підходи до розуміння поняття “законодавство”. | Основна (5, 17, 18, 23, 30); допоміжна (20, 21) | 6 |
| **Змістовий модуль 2. Галузі права України** | | | | |
| Тема 6. Основи конституційного права України | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу | Тестування, конспект опрацьованого матеріалу, словник юридичних термінів | Основна (1,8,9, 15); допоміжна (15, 18); нормативна (1) | 6 |
| Тема 7. Загальні засади цивільного права України | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу | Підготовка доповіді на тему: «Особливості спадкування за законом та за заповітом». Анотування основних джерел з теми | Основна (10, 16, 26, 27); допоміжна (29); нормативна (5) | 6 |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Тема 8. Загальна характеристика сімейного права України | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу | Анотування основних джерел з теми. Презентація основних положень за темою | Основна (2, 3, 20); допоміжна (8, 17, 22, 23); нормативна (4) | 6 |
| Тема 9. Основні засади трудового права України | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу | Реферат на тему: “Форма та зміст трудового договору», укладання тестів, анотування основних джерел з теми | Основна (4,7,22, 25, 28, 29); допоміжна (5, 12,14, 24-28); нормативна (2) | 6 |
| Тема 10. Основи кримінального права України | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу | Анотування основних джерел з теми. Написання контрольної роботи | Основна (11-14,19); допоміжна (1, 2, 4, 10, 11, 13,16, 19); нормативна (3). | 6 |

**Індивідуальні завдання**

**Тематика реферативних робіт з навчальної дисципліни «Захист прав і свобод людини»»**

1. Основні теорії (концепції) походження держави: переваги і недоліки
2. Особливості виникнення держав в сучасному світі
3. Основні підходи до визначення поняття «держава»
4. Взаємозв’язок правової держави і громадянського суспільства
5. Соціальна держава: еволюція ідеї
6. Принципи соціальної держави
7. Особливості процесу становлення в Україні соціальної, правової держави
8. Шляхи формування правової соціальної держави в Україні
9. Поняття та зміст державної влади
10. Соціальна сутність Української держави
11. Цивілізаційний підхід до типології держав
12. Завдання держави за Конституцією України
13. Характеристика внутрішніх функцій України
14. Зовнішні функції держави та їх значення в сучасному світі
15. Проблема підвищення ефективності функцій держави
16. Механізм і апарат держави: питання взаємодії

17. Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади
18. Система органів виконавчої влади в Україні
19. Інститут Президента України в механізмі держави
20. Апарат Української держави в сучасних умовах
21. Основні права, свободи та обов’язки людини і громадянина за Конституцією України
22. Співвідношення правового статусу громадян України та правового статусу іноземців, осіб без громадянства
23. Сутність та структура політичної системи суспільства
24. Держава в політичній системі суспільства
25. Проблеми формування правової держави в Україні
26. Соціальна держава: сутність та перспективи становлення в сучасній Україні
27. Передумови становлення правової, соціальної держави в нашій державі
28. Взаємодія норм права та інших соціальних норм
29. Критерії класифікації соціальних норм
30. Правові норми та економічні норми: питання взаємодії
31. Норми права та політичні норми
32. Норми права та технічні норми
33. Правові норми та корпоративні норми
34. Право і звичай
35. Право і релігійні норми
36. Взаємозв'язок права і моралі
37. Основні ознаки права
38. Соціальне призначення права
39. Форми реалізації функцій права
40. Значення принципів права
41. Правовий вплив і правове регулювання
42. Сфера правового регулювання: проблеми розуміння
43. Стимули та заохочення в праві
44. Правові пільги та привілеї: поняття та зміст
45. Ефективність правового регулювання: поняття та критерії виміру
46. Поняття, статус та види законів
47. Класифікація підзаконних нормативно-правових актів
48. Види правотворчості та їх характеристика
49. Поняття та особливості правотворчості
50. Співвідношення правотворчості та правоутворення
51. Фактори, принципи та функції правотворчості
52. Дія норми права в просторі, часі та за колом осіб
53. Поняття та зміст юридичної сили правової норми
54. Критерії класифікації правових норм
55. Сутність і призначення систематизації законодавства
56. Особливості кодифікації як виду систематизації законодавства
57. Поняття та ознаки публічного права
58. Приватне право: поняття та особливості
59. Національне та міжнародне право: взаємодія
60. Проблеми становлення та тенденції розвитку сучасного законодавства України
61. Поняття, ознаки та структура суб’єктивного права

62. Поняття, ознаки та структура юридичного обов’язку
63. Конституційний лад України та його принципи
64. Конституція України - стрижень національної правової системи
65. Принцип верховенства права та найвища юридична сила Конституції України
66. Стабільність конституції та проблеми забезпечення розвитку конституційних положень у поточному законодавстві
67. Фізичні та юридичні особи як учасники цивільних правовідносин
68. Поняття та види правочинів в цивільному праві
69. Особливості здійснення та захисту права власності
70. Поняття та особливості права інтелектуальної власності
71. Загальна характеристика зобов’язань
72. Цивільно-правова відповідальність: поняття, підстави, види
73. Юридична природа шлюбу
74. Поняття та правові наслідки недійсності шлюбу
75. Розірвання шлюбу
76. Форма, сторони та зміст шлюбного договору
77. Права та обов’язки подружжя щодо утримання (аліментні зобов’язання)
78. Повноваження трудового колективу та їх класифікація
79. Реалізація колективного договору та контроль за виконанням його умов. Внесення змін і доповнень до колективного договору
80. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку
81. Відповідальність за трудовим законодавством України
82. Поняття, види та підстави заохочення за успіхи в роботі. Порядок застосування заохочень за успіхи в роботі
83. Поняття, види та підстави дисциплінарної відповідальності працівників
84. Поняття, ознаки та види злочинів
85. Система та види покарань
86. Призначення покарання
87. Звільнення від кримінальної відповідальності та покарання
88. Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти основ національної безпеки України
89. Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти життя та здоров’я особи
90. Поняття, загальна характеристика та види злочинів проти волі, честі та гідності особи
91. Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина
92. Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти власності

## 8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Захист прав і свобод людини»» застосовуються такі методи навчання:

- лекції, в тому числі й проблемні з попередньою роздачею лекційних матеріалів студентам;
- практичні заняття у їх різноманітних формах (бесіда з елементами дискусії, робота в малих групах, «мозкова атака», ситуативний підхід, розв’язування задач, ділова гра, бесіда за «круглим столом», рольова гра, імітація);
- стандартизовані тести та поточне опитування;
- презентація результатів виконаних завдань та досліджень;

- розрахункові роботи;
- поточне консультування;
- самостійна робота студентів з літературними джерелами;
- індивідуальне науково-дослідне завдання.

## 9. Методи контролю

- При вивченні здобувачами вищої освіти навчальної дисципліни «Захист прав і свобод людини»» застосовуються такі методи контролю:
- Поточне (усне) опитування, дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;
- складання опорного конспекту теми;
- побудова структурно-логічної схеми теми, окремого питання;
- контроль самостійної роботи;
- індивідуальне науково-дослідне завдання;
- тестування;
- підсумковий контроль (екзамен).

## 10. Питання гарантованого рівня знань здобувачів вищої освіти

1. Держава та громадянське суспільство: спільні та відмінні риси
2. Основні підходи до визначення сутності держави
3. Основні та факультативні ознаки держави
4. Співвідношення державної та політичної влади
5. Співвідношення державної та суспільної влади
6. Типологія держав
7. Причини виникнення держави
8. Шляхи формування держави
9. Особливості та структура громадянського суспільства
10. Шляхи формування правової соціальної держави в Україні
11. Функції та завдання держави
12. Форми та методи здійснення функцій держави
13. Поняття та елементи механізму держави
14. Апарат держави: поняття та структура
15. Поняття, особливості та види органів держави
16. Загальнотеоретична характеристика органів законодавчої влади
17. Органи виконавчої влади: поняття, ознаки
18. Органи судової влади: визначення, основні риси
19. Органи держави та місцевого самоврядування: співвідношення
20. «Людина», «особа», «громадянин»: співвідношення понять
21. Правовий статус: поняття, ознаки та структура
22. Правовий статус особи і громадянина: спільні та відмінні риси
23. Поняття та ознаки прав людини
24. Права людини та права громадянина
25. Об’єктивне та суб’єктивне право: поняття, ознаки
26. Зміст юридичного обов’язку
27. Підходи до класифікації суб’єктивних прав

28. Гарантії прав та свобод людини і громадянина
29. Міжнародні механізми захисту основних прав людини
30. Соціальні норми: поняття, ознаки та види
31. Місце права в системі засобів соціального регулювання
32. Поняття, значення та різновиди функцій права
33. Зміст та класифікація принципів права
34. Правове регулювання: ознаки, предмет, методи
35. Загальна характеристика джерел права
36. Нормативно-правовий акт: поняття та види
37. Закон в системі нормативно-правових актів
38. Поняття та види підзаконних нормативно-правових актів
39. Поняття та риси системи права
40. Структура системи права
41. Поняття та структура законодавства
42. Система права та система законодавства: співвідношення
43. Поняття, ознаки систематизації
44. Форми систематизації
45. Конституційне право як наука, галузь права та навчальна дисципліна
46. Юридичні властивості конституції
47. Функції конституції
48. Форма та структура конституції
49. Класифікація основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина
50. Механізм правового захисту основних прав і свобод людини і громадянина
51. Громадянство: принципи та зміст
52. Підстави набуття та втрати громадянства України
53. Цивільне право як наука, галузь права та навчальна дисципліна
54. Система джерел цивільного права
55. Зміст цивільних правовідносин
56. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність суб'єктів
57. Способи захисту цивільних прав
58. Правочини: поняття, вимоги та види
59. Представництво
60. Право власності
61. Особливості та види зобов'язань
62. Поняття та особливості спадкування за законом та за заповітом
63. Предмет, принципи та функції сімейного права
64. Особливості сімейних правовідносин та їх види
65. Сім'я. Шлюб. Порядок та умови укладання шлюбу
66. Підстави визнання шлюбу недійсним
67. Юридичні наслідки розірвання шлюбу
68. Особисті немайнові правовідносини подружжя
69. Правовий режим майна подружжя
70. Поняття та предмет трудового права
71. Зміст трудових правовідносин
72. Колективний договір: поняття, сторони, зміст
73. Поняття, сторони, форма та зміст трудового договору

74. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку
75. Правила внутрішнього трудового розпорядку
76. Поняття та система кримінального права України
77. Завдання та принципи кримінального права України
78. Загальна характеристика злочину, його види
79. Підстави кримінальної відповідальності
80. Мета та призначення покарання
81. Система та види покарань
82. Звільнення від покарання, його відбування, заміна покарання більш м'яким покаранням та пом'якшення призначеного покарання
83. Загальна характеристика Особливої частини кримінального права України

## 11. Розподіл балів, які отримують студенти (екзамен)

| **Поточне тестування та самостійна робота** | | | | | | | | | | **Підсумковий контроль** | **Сума** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Змістовий модуль 1 | | | | | Змістовий модуль 2 | | | | | **40** | **100** |
| Т1 | Т2 | Т3 | Т4 | Т5 | Т6 | Т7 | Т8 | Т9 | Т10 | | |
| 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | 6 | | |

Т1, Т2 ... Т10 – теми змістових модулів.

**Шкала оцінювання: національна та ECTS**

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Критерії оцінювання | Оцінка за національною шкалою |
|---|---|---|---|
| 90-100 | **A** | Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання | відмінно |
| 82-89 | **B** | Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує завдання, надає лаконічну відповідь майже на всі питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна | добре |
| 74-81 | **C** | Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві | |
| 64-73 | **D** | Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабке їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний | задовільно |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими | |
| 60-63 | **E** | Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок | |
| 35-59 | **FX** | Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання | незадовільно з можливістю повторного складання |
| 0-34 | **F** | Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань | незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни |

## 12. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення в електронному вигляді (навчальна платформа moodle).
2. Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт (навчальна платформа moodle).
3. Мультимедійний супровід до тем з курсу (навчальна платформа moodle).
4. Пакети тестових завдань для підсумкового контролю (навчальна платформа moodle).

## 13. Рекомендована література

### Основна


1. Актульні проблеми конституційного права України: підручник /за заг. ред. проф. Олійника А.Ю.–К.: «Центр учбової літератури», 2013.-554 с.
2. Апопій І.В. Сімейне право України : Підручник. – К., 2011. – 340 с.
3. Багач Е.М., Білоусов Ю.В. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. – К.: Ліга 2010. – 577 с.
4. Болотіна Н. Б. Трудове право України : підручник / Н. Б. Болотіна. – 5-те вид., перероб. і допов. – К. : Знання, 2008. – 860с. – (Вища освіта XXI століття).
5. Реформування законодавства та державних інституцій: прогалини, досягнення та перспективи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Рівне, 24–25 травня 2021 року). Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука. Рівне: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 252 с. С.110-112
6. Актуальні проблеми юридичної науки та практики у XXI столітті: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, 23–24 вересня 2021 року). Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука. Рівне: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 152 с. С.52-54
7. Домашнє насильство: проблемні питання в умовах COVID-19: Матеріали круглого столу (м. Рівне, 12 жовтня 2021 року). Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука. Рівне: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 76 с. С.14-17

8. Захист прав і свобод людини: проблемні питання, досягнення та перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, 15–16 березня 2022 року). Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука. Рівне : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 144 с.С. 45-47

9. Загальна теорія держави і права: (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посібник / За ред. О. В. Зайчука,Н. М. Оніщенко.- К.: Юрінком Інтер, 2008.-400 с.

10. Загальна теорія держави і права: Підручник // За ред. проф. М. В. Цвіка, доц.В.Д. Ткаченка, проф.О.В. Петришина.-Х.:Право, 2002.-432 с.

11. Збірник законів України про працю / упоряд. Н. Б. Болотіна. – 2-ге вид., випр. і допов. – К. : Знання, 2008. – 349с.

12. Конституційне право України : підручник. / В. І. Чушенко, І. Я. Заяць; за заг. ред. В. І. Чушенка; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Вид. 2-е, допов. і переробл.—К.: Ін Юре, 2009.—547 с.

13. Конституційне право України: Підручник / за заг. ред. В. Л. Федоренка. – 4- е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В. М. Шаповала. – К.: 2012. –727 с.

14. Копєйчиков В.В. Правознавство: Підручник. - К.: Юрінком Інтер, 2003.- 326 с.

15. Кримінальне право України. (Загальна частина): підручник /А.М. Бабенко, Ю.А.Вапсва, В.К. Грищук, В.М. Трубников та ін.; за заг. ред. О.М. Бандурки; МВС України, Харк.нац. ун-т внутр. справ. – Х.: Вид-во ХНУВС, 2011. – 378 с.

16. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник для студен тів юрид. спец. вищ. закладів освіти М.І. Бажанов І, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; За ред. професорів М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Київ-Харків: Юрінком Інтер - Право, 2002. - 416 с.

17. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник (М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. проф. М. І. Бажанова, В. В.Сташиса, В. Я. Тація. 2-е вид., перероб. і доп. К., 2005.- 467 с.

18. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар (Ю. В.Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш та ін.; За ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація.: Вид. третє, переробл. та доповн. Х., 2007.-789 с.

19. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України: Підручник / за заг. ред. В. Л. Федоренка. – 4-е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В. М. Шаповала. – К.: 2012. – 727 с.

20. Правознавство: Опорний конспект лекцій / уклад. В. А. Погарченко, Н. А. Плакся, О. В. Сердюченко. – К. : КНТЕУ, 2009. – 78 с.

21. Правознавство: Підручник / А. І. Берлач, С. С. Бичкова, Д. О. Карпенко та ін. – К. : Правова єдність, 2008. – 792 с.

22. Правознавство: Підручник / Авторський колектив. - К: КНЕУ, 2013. - 55 с.

23. Савченко А. В. Сучасне кримінальне право України: Курс лекцій (А.В. Савченко, В. В. Кузнєцов, О. Ф. Штанько). К., 2005.- 346 с.

24. Сімейне право України: Підручник/ Л.М. Баранова, В.І. Борисова, І.В. Жилінкова та ін.; За заг. ред. В.І. Борисової та І.В. Жилінкової. — К.: Хрінком Інтер, 2012. — 340с.

25. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник / О. Ф. Скакун; Пер. з рос.- 2-е вид.- Х.: Консум, 2009. - 656 с.

26. Теліпко В. Е. Трудове право України : Навч. посібник / В. Е. Теліпко, О. Г. Дутова ; за заг. ред. В.Е. Теліпко. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 456 с.

27. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / О.В.Зайчук, А.П.Заєць, В.С.Журавський та ін.; О.В.Зайчук (відпов. ред.). – К.: Юрінком Інтер, 2008.- 589 с.

28. Теорія держави і права: Навч.посіб./ Р.А.Ромашов, Н.М.Пархоменко, С.М.Легуша, Г.Н.Муртазаєва.- К: КНТ, 2007.- 432 с.

29. Трудове право : Опорний конспект лекцій / уклад. Л. В. Ніколаєва, Н. Ф. Лата, О. С. Андреєва, О. В. Вознесенська. – К. : КНТЕУ, 2009. –82 с.

30. Цивільне право України: підруч.: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М.

Баранова, Т. І. Бєгова [та ін.]; за заг. ред.В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – К.: Право, 2011. – Т.1. – 656 с.

31. Цивільне право України: Підруч.: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бєгова [та ін.]; за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – К.: Право, 2011. – Т.2. – 816 с.

32. Шатковська І. Колективний договір: укладати чи не укладати? / І. Шатковська // Секретарь-референт. – 2011. – №8. – С.50-52.

33. Щербина В. Дисциплінарні санкції: проблеми ефективності в умовах ринкових відносин / В. Щербина // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – №10. – С.45-49.

34. Яким С.С. Основи правознавства: Навчальний посібник. – Дрогобич: Коло, 2013. – 277 с.

**Додаткова**

1. Антипов В.В. Обставини, які виключають застосування кримінального покарання : Монографія / В.В. Антипов, В.І. Антипов. - К.: Атіка, 2004. - 208 с

2. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності: Монографія. – К.: Атіка, 2004. – 296 с.

3. Влада в Україні: шляхи до ефективності. : Всеукр. Форум учених-правознавців. / відп. ред. О. Д. Святоцький. — К.: Ін Юре, 2010.—686 с.

4. Гацелюк В.О. Реалізація принципу законності кримінального права України (загальні засади концепції): монографія / В.О. Гацелюк ; МВС України; Луган. держ. ун-т внутр.справ.–Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2006 . – 280 с.

5. Герасимов О. Аналіз сучасного стану колективно-договірного регулювання в Україні / О. Герасимов // Україна: аспекти праці. – 2011. – № 2. – С. 45-51.

6. Гнатущенко Ю. Правові відносини та їх місце в механізмі правового регулювання / Ю. Гнатущенко // Юридична Україна.- К., 2007.- № 12.- С.10 -14.

7. Головащенко О.С. Соціальна та правова держава: питання співвідношення: Автореф. дис канд. юрид. наук: 12.00.01 / Нац. юрид. акад. Укр. ім. Я. Мудрого. – Х., 2008.- 29 с.

8. Дякович М.М. Сімейне право України : навчальний посібник. [для студ.вищ.навч.закл.] / [М.М. Дякович ] - К.: Правова єдність, 2012. — 512с.

9. Єрмоленко Д.О. Правовий статус людини і громадянина в Україні як соціальній державі: Дис… канд. юрид. наук. / 12.00.01 / Національний ун-т внутрішніх справ. – Х., 2002.- 232с.

10. Житний О.О. Кримінальне право України: частина Загальна (у схемах та таблицях): навчальний посібник / О.О. Житний. – Х.: Одісей, 2008. – 200 с.

11. Книженко О.О. Санкції у кримінальному праві: монографія /О.О. Книженко. – Харків: НикаНова, 2011. - 336 с.

12. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами судової практики : Наук.- практ. вид. / за ред. П. Д. Пилипенка. - К. : Істина, 2010. - 464 с.

13. Козак О.С. Ефективність звільнення від кримінальної відповідальності в Україні: [монографія] / За ред. О.М. Бандурки. - Київ: Освіта України, 2009. - 204 с.

14. Колективний договір / Є. К. Пашутинський. - 2-е вид., змін. - К.: КНТ, 2010.-152 с.

15. Конституційне право України : темат. слов. / М-во внутр. справ України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Херсон. юрид. ін-т; [упоряд.: Галунько В. В. та ін.; за ред. В. В. Галунька] — Херсон: Херсон. міська друк., 2010. — 131 с.

16. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В. Баулін, В.І.Борисов, С.Б. Гавриш та ін. За заг. ред. В.Т Маляренка, В.В Сташиса, В.Я. Тація. Вид. друге, перероб. та доповн. – Х.:ТОВ «Одіссей», 2004. –1152 с.

17. Мироненко В.П. Сімейне право України : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / В.П. Мироненко, С.А. Пилипенко ; [за заг.ред. В.П. Мироненко]. — К. : Правова єдність, 2008. — 477с.

18. Муніципальна влада в Україні : проблеми теорії та практики. / О. В. Батанов; [відп.

ред. М. О. Баймуратов]; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. — К.: Юрид. думка, 2010.—653 с.

19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М.І.Мельника, М.І. Хавронюка. – [6-те вид., переробл. та доповн.]. – К.: Юридична думка, 2011.– 1216 с.

20. Оніщенко Н. М. Система права та система законодавства: співвідношення та перспективи розвитку // Держава і право. Збірник наукових праць. Вип. 15, 2002. – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Спілка юристів України, Вид. Дім "Юридична книга". – С. 8-16.

21. Пархоменко Н. М. Система джерел права: ознаки, властивості та зміст / Н.М. Пархоменко // Часопис Київського університету права.- К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2007.- № 3.- С.8-12.

22. Ромовська З.В. Українське сімейне право. Підручник./З. Ромовська – К.:Правова єдність,2009 - 500с.

23. Сімейний кодекс України: науково-практичний коментар / за заг. ред. С.Я. Фурси. — К.: Видавець Фурса С.Я. КНТ, 2008 . — 1248 с.

24. Трудове право України: Навч. посіб. / О. А. Мельничук, О. Ф. Мельничук. - Вінниця : Едельвейс і К, 2009. - 328 с.

25. Трудове право України: Підручник / Ю. П. Дмитренко. - К. : Юрінком Інтер, 2009. - 624 с.

26. Трудовий договір: теорія і практика: Навч.-практ. посіб. / М. Д. Бойко. - К. : Атіка, 2009. - 308 с.

27. Трудові відносини в Україні: збірник законодавчих і нормативних актів: відп. офіц. тексту / упоряд. : А. В. Паливода, В. В. Орленко. - К. : Вид. Паливода А. В., 2009. - 336 с. - (Закони України).

28. Укладення трудового договору / Є. К. Пашутинський. - 4-е вид., стер. - К. : КНТ, 2010. - 240 с.

29. Цивільне право України. Частина перша: підруч. для студ. юрид. спеціальностей вищих закладів освіти / Ч. Н. Азімов, М. М. Сібільов, В. І. Борисова [та ін.]; за ред. Ч. Н. Азімова, С. Н. Приступи, В. М. Ігнатенка. – Х.: Право, 2000. – 368 с.

**Нормативна:**

1. Конституція України від 28 червня 1996 року
2. Кодекс законів про працю України, прийнятий 10 грудня 1971р.
3. Кримінальний кодекс України, прийнятий 5 квітня 2011р.
4. Сімейний кодекс України, прийнятий 10 січня 2002р.
5. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2003р.

## 14. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://portal.rada.gov.ua/
2. Офіційний сайт Президента України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://president.gov.ua
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://kmu.gov.ua
4. Офіційний сайт Конституційного Суду України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ccu.gov.ua
5. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nau.ua